

Col·laboració entre la biblioteca escolar i la biblioteca pública

La necessària col·laboració entre biblioteca escolar i biblioteca pública ha de disposar de la participació de diversitat d'entitats i administracions. El projecte BiblioSalt n'és un bon exemple.

Tradicionalment, la col·laboració entre la biblioteca pública i la biblioteca escolar ha estat molt estreta. No hi ha dubte que escoles i biblioteques compartim no només un nombrós grup d'usuaris i usuàries, sinó també part dels nostres objectius, ja que totes dues som eines per a la formació, l'aprenentatge, el foment de la lectura i, en general, per a la capacitat en l'ús de la informació.

Concretament, a molts indrets de Catalunya la relació entre les biblioteques escolars i públiques ha estat molt fluida, i la implicació del municipi, molt important. La interacció entre els dos espais i serveis comporta la unió i la implicació entre els docents i els bibliotecaris documentalistes. Tanmateix, suposa la possibilitat real d'establir actuacions coordinades dins de plans de treball organitzats i estructurats que poden donar excel·lents resultats a benefici de tothom.

Fruit d'aquest marc, l'octubre de 2007, els consellers d'Educació i de Cultura i Mitjans de Comunicació varen acordar de constituir la Comissió Mixta de Seguiment de les Biblioteques Escolars, que té com a objectiu principal potenciar la col·laboració interdepartamental en matèria de suport a la tasca de les biblioteques escolars, a partir de les accions que pugui dur a terme en aquest sentit la Subdirecció General de Biblioteques

del Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació, en la línia del que es recomana a les directrius IFLA/Unesco (IFLA, 2002 i 2005).

Aquesta connexió ha propiciat iniciar una sèrie d'actuacions que s'han fonamentat en un seguit de propostes de col·laboració quant a recursos, serveis i activitats (Bundó i Gabarró, 2008):

- Bibliografies selectives per a educació primària i secundària obligatòria.
- Integració dels centres de recursos pedagògics com a destinataris dels serveis de la Central de Préstec i Serveis Especials (Cepse), especialment pel que respecta a préstec de lots de bibliografies escolars.
- Creació de lots temàtics dirigits a donar suport a les biblioteques públiques en la seva tasca de cooperació amb les biblioteques escolars.
- Estudi de la viabilitat per compartir recursos documentals.
- Comissions mixtes dels dos departaments, a nivell polític i tècnic, per tal de conèixer les problemàtiques i les planificacions comunes i establir canals de cooperació. Les comissions es reuneixen de forma periòdica.
- Participació en el Consell de Biblioteques Escolars i els grups de treball que se'n deriven.
- Participació del Departament d'Educació en el Consell de Biblioteques.
- Participació del Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació en el grup assessor del programa de biblioteca escolar «puntedu».

BiblioSalt és un projecte escolar de centre i de municipi sorgit a partir del Pla de Lectura Local de Salt de l'any 2005, dels projectes del programa de biblioteca escolar «Puntedu» i del Pla Educatiu d'Entorn de l'any 2006. Es basa en la cooperació entre les biblioteques escolars i la biblioteca pública de Salt i exemplifica com la cooperació entre totes les administracions (ajuntaments, diputacions i Generalitat) reverteix directament en la millora dels serveis destinats als usuaris i a les usuàries de les biblioteques escolars i públiques, com també en els ciutadans de Salt en general.

Referències bibliogràfiques

BUNDÓ, M.; GABARRÓ, M. (2008): La biblioteca escolar i la biblioteca pública: Idees per a la col·laboració. Barcelona. Generalitat de Catalunya. Departament d'Educació. Servei de Comunicació, Difusió i Publicacions [en línia]. <www.xtec.net/innovacio/biblioteques/pdf/be_bp.pdf>

IFLA (2002): Directrius IFLA/Unesco per al desenvolupament del servei de biblioteques públiques. Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya [en línia]. <<http://archive.ifla.org/VI/s8/news/pg01-ca.pdf>>

IFLA (2007): Directrius IFLA/Unesco per al desenvolupament del servei de biblioteques públiques. Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya. Generalitat de Catalunya [en línia]. <<http://archive.ifla.org/VI/s11/pubs/SchoolLibraryGuidelines-ca.pdf>>

Lourdes Reyes Camps

Subdirecció General de Biblioteques de Catalunya

lreyes@gencat.cat

BiblioSalt: un projecte escolar de centre i de municipi

Salt és una població de la comarca del Gironès que, amb una superfície de 6,6 km², acull una població que supera els 30.000 habitants. Durant la dècada de 1990, Salt va rebre una forta onada migratòria amb persones procedents sobretot de la zona nord-africana i subsahariana. A causa d'aquest corrent migratori, que continua en l'actualitat, l'augment de la població forana a Salt ha estat molt elevada en els últims sis anys, ja que ha passat d'un 6% l'any 2002, a quasi el 40% el 2008.

Aquest increment sobtat de població d'altres orígens, cultures i religions ha provocat un canvi social important a la ciutat que implica tots els àmbits i serveis. El món cultural i educatiu en són un clar exemple.

El primer eix: «Bibliosalt»

L'inici del treball se situa a l'any 2005, amb la creació del Pla Local de Lectura Pública de Salt, que persegueix l'objectiu d'impulsar una xarxa entre biblioteca, escoles i municipi.

Un any després, el Departament d'Educació promou la creació dels plans educatius d'entorn i els projectes de dinamització de biblioteques escolars «Puntedu».

Aquest fet va ser valorat com una oportunitat immillorable per impulsar la feina inicial. Aquest punt de partida va facilitar la redacció del projecte conjunt de municipi entre la biblioteca

Hem convertit les activitats que es realitzen des del Pla Local en activitats del calendari escolar de cada centre, així podem garantir que tots els escolars de Salt tinguin cobertes una sèrie de necessitats informacionals molt difícils de satisfer sense aquesta xarxa de col·laboració

pública, les escoles, els instituts i el Centre de Recursos Pedagògics del Gironès, amb el Pla Local com a punt més fort de la nostra col·laboració.

Hem convertit les activitats que es realitzen des del Pla Local en activitats del calendari escolar de cada centre, així podem garantir que tots els escolars de Salt tinguin cobertes una sèrie de necessitats informacionals molt difícils de satisfer sense aquesta xarxa de col·laboració.

Els objectius bàsics són:

- Crear hàbits lectors sòlids que permetin estimular l'afició per la lectura.

BIBLIOTECA PÚBLICA DE SALT

- El desenvolupament d'hàbits de treball intel·lectual, per millorar l'aprenentatge de la cerca d'informació i el tractament de la informació.
- L'accés als diversos suports informatius per facilitar la recerca, la selecció i el tractament de la informació.
- Crear usuaris autònoms per satisfer les necessitats informacionals individuals o col·lectives.

Els centres escolars que formen part del projecte BiblioSalt són: els CEIP Devesa, La Farga, El Gegant del Rec, Mas Masó, El Pla, Silvestre Santaló i El Veïnat, i els IES Salvador Espriu, Vallvera i el SES de Salt.

El suport institucional i econòmic prové de l'Ajuntament de Salt, el Departament d'Educació i la Diputació de Girona. El conjunt de les accions s'emmarquen en un àmbit de treball del Pla Educatiu d'Entorn.

Des de la biblioteca pública, ens impliquem directament en el projecte «punedu» oferint recursos i eines útils per ajudar a la difícil tasca dels nostres mestres i educadors, i decidim treballar conjuntament i cooperar amb els serveis i les activitats que es programen en els diferents centres escolars i a la biblioteca.

Per tal de convertir els objectius en bons resultats, seguim una dinàmica de treball molt concreta, diversificada en diversos àmbits de feina conjunta amb el professorat:

- *Grup de treball de lectura i crítica de literatura infantil i juvenil*: és una activitat pensada per conèixer les novetats editorials, fer-ne crítica i compartir lectures i recomanacions.

- *Activitats dins el Pla de Formació de Zona del Gironès²*: seminari de coordinació per intercanviar i posar en comú experiències de dinamització de la lectura i crear recursos educatius que donin suport a les biblioteques dels centres.
- *Taller de suport a la proposta de dinamització de la lectura* que promou el cistell viatger³ als centres de primària.

Accions que es desenvolupen als centres educatius

Hi ha algunes activitats que són comunes a tots els centres, com ara les maletes viatgeres a primària o els clubs de lectura i els tallers d'il·lustració de secundària, mentre que n'hi ha d'altres que les dissenya cada centre per satisfer les seves necessitats específiques.

Clubs de lectura

Cada centre té diversos grups de lectura. En començar el curs, es trien unes obres amb unes característiques concretes. Cada dos mesos, un dinamitzador es troba amb les alumnes i els alumnes per poder comentar el llibre que han llegit, tot fent una tertúlia molt ben valorada pels estudiants.

Tallers d'il·lustració

És una activitat que es desenvolupa als centres de secundària i que vol fer entendre la il·lustració com a creació autò-

La col·laboració entre la biblioteca pública i la biblioteca escolar ha estat molt estreta. No hi ha dubte que escolares i biblioteques compartim no només un nombrós grup d'usuaris i usuàries, sinó també part dels nostres objectius, ja que totes dues som eines per a la formació, l'aprenentatge

noma que, lluny de representar el text escrit en imatges, dialoga amb l'obra literària, enriquint-la.

Les maletes viatgeres

És una experiència que es realitza des de la biblioteca dels centres escolars, perquè les famílies puguin compartir algunes hores de lectura amb els seus fills i filles. Pretén

fomentar la lectura dels escolars en un àmbit diferent del del centre, com és a casa, perquè el que es desitja és que els infants comencin a llegir des de ben petits, i la maleta viatgera és un bon mitjà per aconseguir-ho.

La maleta conté material de format diferent del de la biblioteca escolar perquè en pugui gaudir tota la família. També hi ha una llibreta en blanc que té com a objectiu principal recollir les opinions, els comentaris i tot allò que la família vulgui expressar sobre l'estada de la maleta a casa.

El conte del mes

Cada mes es tria un conte que destaquï per alguna característica: estructura, il·lustracions, temàtica..., i es presenta a tots els alumnes. Quan tots el coneixen, es preparen diferents activitats per dinamitzar el llibre.

Fem teatre!

Un grup de nens i nenes de cicle superior adapten contes clàssics per representar-los als més petits de l'escola.

Històries del món

S'anima els nens i nenes a buscar, escoltar, escriure i explicar històries reals o imaginàries de diferents països del món. Aquestes històries es presenten en formats diversos i mitjançant llenguatges diferents.

Recitem poesies

També es fa lectura de poesia. Primer, de manera comprensiva i, després, de manera expressiva.

El llibre dels meus contes

Aquesta activitat va dirigida a tots els alumnes d'educació infantil i cicle inicial, i es pretén estimular la lectura a través d'un conte que, després d'escoltar-lo, el treballen de manera diferent a cada curs. El resultat queda recollit en un gran llibre.

La biblioteca escolar en els tallers per a famílies

S'explica als pares i a les mares les activitats que es realitzen durant el curs des de la biblioteca del centre. També se'ls ensenya les diferents lectures que faran els seus fills i filles durant el curs.

Endevina l'enigma

L'activitat consisteix a desxifrar un enigma que es penja a la biblioteca del centre. Els alumnes i les alumnes hi participen omplint una butlleta amb la resposta. Després d'uns quants

La missió del Pla Local de Lectura Pública és apropar la biblioteca pública a tots els nens i nenes del municipi i dinamitzar la lectura, tant dins la comunitat escolar com dins l'àmbit familiar

dies, es comproven les butlletes i se sorteja un llibre entre les correctes.

A l'Espriu llegeim

És una activitat que pretén crear uns hàbits en l'alumnat a partir de la lectura diària a l'aula durant vint minuts. Hi participa tot el professorat de l'institut.

Jo vull llegir. I tu?

És una activitat que pretén que els estudiants experimentin una estona de lectura a l'aula durant una hora setmanal.

El segon eix: el Pla Local de Lectura Pública

Aquest és el quart curs que es desenvolupa el Pla Local de Lectura Pública a Salt (Tot Oci, 2008). La missió principal que té és la d'apropar la biblioteca pública a tots els nens i nenes del municipi i dinamitzar la lectura, tant dins la comunitat escolar com a la llar, a fi d'enfortir els lligams de la biblioteca amb els agents bàsics de l'entorn educatiu de l'infant: el professorat i les famílies.

Des de la biblioteca, es va iniciar el Pla Local de Lectura Pública amb uns objectius molt clars i concrets:

- Continuar el treball conjunt entre biblioteca pública i escola. A la biblioteca de Salt, es treballa en cooperació amb els

centres docents des de 1985, quan s'hi van començar a realitzar visites escolars.

- Assegurar que tot l'alumnat de Salt conegui la biblioteca pública i els seus serveis.
- Incidir en la dinamització de la lectura i crear usuaris autònoms.
- Iniciar projectes d'animació a la lectura des de la biblioteca pública dins l'escola.
- Arribar als pares i mares per animar-los a ser els veritables mediadors entre la lectura i els seus fills i filles.
- Dotar l'escola de recursos externs en relació amb la lectura que donin suport al treball educatiu dels mestres i els aju-

din a fer front a les dificultats afegides dels nostres centres docents.

L'actuació de Pla Local es basa en tres eixos de treball bàsics, els quals ens permeten arribar a tots els escolars de Salt, els educadors i les famílies.

Visites escolars

Amb aquestes visites, pretenem que els nens i les nenes de Salt arribin a ser usuaris autònoms per fer les seves cerques bibliogràfiques i d'informació a la biblioteca, amb la qual cosa s'assegura el dret social de tot l'alumnat del municipi a conèixer un recurs educatiu bàsic per a la seva formació acadèmica i personal, com és la biblioteca pública.

Les visites s'ofereixen a tots els cursos dels centres educatius de Salt, des de P3 fins a quart d'ESO, i també a les escoles bressol del municipi.

Cistell viatger

La biblioteca visita l'escola. Amb aquesta activitat, volem establir ponts de col·laboració i complicitat entre la biblioteca pública i l'escola a favor del foment de la lectura. El cistell viatger va dirigit a tot l'alumnat de cycle mitjà.

El cistell conté cinc gèneres diferents de llibres: llibres de coneixements, llibres per aprendre a fer o a ser, llibres per jugar amb les paraules, llibres de lectura (narrativa infantil) i àlbums il·lustrats, un total d'uns quinze títols per cistell, amb diversos exemplars de cada títol. La dinamitzadora presenta el

contingut del cistell per tal d'animar tots els nens i nenes a submergir-se dins la lectura.

El cistell es queda a l'aula entre tres i quatre setmanes, al llarg de les quals els nens i les nenes poden fer préstec dels llibres i endur-se'ls a casa durant uns quants dies. Quan ha transcoregut aquest temps, la dinamitzadora passa a recollir el cistell de llibres tot fent una xerrada amb els escolars per posar en comú la seva opinió, les sensacions que han viscut, els comentaris que se'ls acudeixi fer, etc. sobre els llibres que han llegit. Per animar els infants a llegir, poden fer recomanacions dels llibres, i a la biblioteca hi tenim el racó del cistell viatger. Per aconseguir la interacció entre centres, hem creat un bloc perquè puguin fer recomanacions i consultar els llibres de tots els cistells. Així aconseguim que entrin en contacte alumnes de centres diferents que moltes vegades es troben a la biblioteca. Si voleu conèixer més bé aquest projecte, podeu entrar a la web <http://cistellviatger.wordpress.com>

Som-hi, a llegir!

Aquesta activitat va dirigida a tota la comunitat pedagògica i vol oferir recursos educatius als pares, a les mares i als educadors en relació amb els seus fills i filles, incidint especialment en la importància de la lectura en companyia i en la figura del mediador entre el conte i l'infant.

Les famílies fan trobades a la biblioteca per conèixer i aprendre els beneficis de la lectura acompanyades amb criatures encara no alfabetitzades.

La biblioteca pública i la biblioteca escolar són dos tipus de serveis que es complementen i es necessiten, per això l'existència de l'una no substitueix les mancances o la inexistència de l'altra

El tercer eix: El treball en xarxa dins el municipi

Perquè la col·laboració entre la biblioteca pública i la biblioteca escolar sigui efectiva, cal un desplegament de la biblioteca escolar i una aposta clara i ferma. El nostre projecte de col·laboració constitueix només un bon inici per desenvolupar el projecte «Punedu» al nostre municipi.

Cal tenir present que les biblioteques són serveis dinàmics que exigeixen una actualització constant del seu fons i dels seus recursos, per això esdevé imprescindible una xarxa documental educativa que en garanteixi la continuïtat.

A Salt, el grup impulsor del projecte està format per un responsable de cada centre escolar, un representant de les biblioteques públiques i un del centre de recursos pedagògics, que té la funció de coordinador de grup. Les reunions es realitzen periòdicament durant el curs dins el marc d'actuacions del Pla d'Entorn de Salt, en la comissió específica d'aquest projecte.

La biblioteca pública i la biblioteca escolar són dos tipus de serveis que es complementen i es necessiten, per això l'existència de l'una no substitueix les mancances o la inexistència de l'altra. Aquesta realitat justifica una col·laboració entre totes dues, per tal de poder compartir i rendibilitzar els recursos i, alhora, cobrir les necessitats informacionals dels escolars, que també són els usuaris de les biblioteques infantils.

MONOGRÀFIC

Biblioteques escolars «puntedu»

BIBLIOTECA-MEDIATECA ESCOLAR / GENERAL

Notes

1. CRP del Gironès. Bloc de literatura infantil i juvenil:
<http://blocs.xtec.cat/bibliobloc/>.
2. CRP del Gironès. Espai de recursos del «Puntedu»:
www.xtec.cat/crp-girones/puntedu/inici.htm
3. Activitat integrada en el Pla Local de Lectura Pública de Salt.

Referències bibliogràfiques

TOT OCI (2008): Projecte del Pla Local de Lectura Pública de Salt [en línia]. <www.bibgirona.net/salt/escoles/pla_local/index.htm>

Bàrbara Arjona

Pep Cullerell

Membres del grup de treball de BiblioSalt

barjona@salt.cat

jcullell@xtec.cat

HEM PARLAT DE:

- Biblioteca-mEDIATECA escolar.
 - Biblioteca pública.
 - Lectura.
 - Competència de tractament de la informació en paper i digital.
-